

Finlands Synskadade

FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

7/17

4 En boksamlare söker vackra exemplar

10 Vad betyder funktionsvarierad?

16 Profilen: Nordeas tidigare vice vd

Innehåll

Nr 7, september 2017

LEDAREN

- 3 Funktionsnedsättning, funktionshinder eller funktionsvariation?

ARTIKLAR

- 4 Bra brottsmysterier åldras med värdighet
7 Nakna rumpor tolkades inte i Okänd Soldat
10 Har ni CP-öl?
15 Insändare: Avdankad, arm och grå
21 Utblick: Juridiskt ombud på SAMS

PROFILER

- 16 Eira Palin-Lehtinen: Goda chefer och en gnutta tur tog mig långt

AKTUELLT

- 22 Aktuellt

AKTUELLT I DISTRIKTEN

- 24 Aktuellt i distrikten

Finlands Synskadade

Finlands Synskadade är organisations-tidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 106. Nummer 8/2017 utkommer 28.9, deadline 11.9.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sören Jonsson
Tfn 044 712 3017
e-post: soren.jonsson@fss.fi

Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09-6962 300
e-post: kansliet@fss.fi

Pärmbild: Carl Spitzwegs målning "Der Bücherwurm" från 1850. En samlare som Lars Lövkvist älskar att se och känna på förestaupplagor.

Foto: Creative Commons

ISSN 0789-5739
Forsberg, Jakobstad 2017

Funktionsnedsättning, funktionshinder eller funktionsvariation?

Språk kan sprida hopp och glädje, men språk kan också såra. Med hjälp av språket kategoriserar vi vår värld, vi formar tankar och kommunicerar med varandra. I det här numret har jag talat med två svenska funktionshindersaktivister om språk och begrepp.

Enligt dem håller funktionshinderrörelsen i Sverige på att fasa ut ordet funktionsnedsättning på grund av att det anses vara värderande. I stället vill aktivisterna att man ska tala om normbrytande funktionsvariationer eller normbrytande funktionalitet.

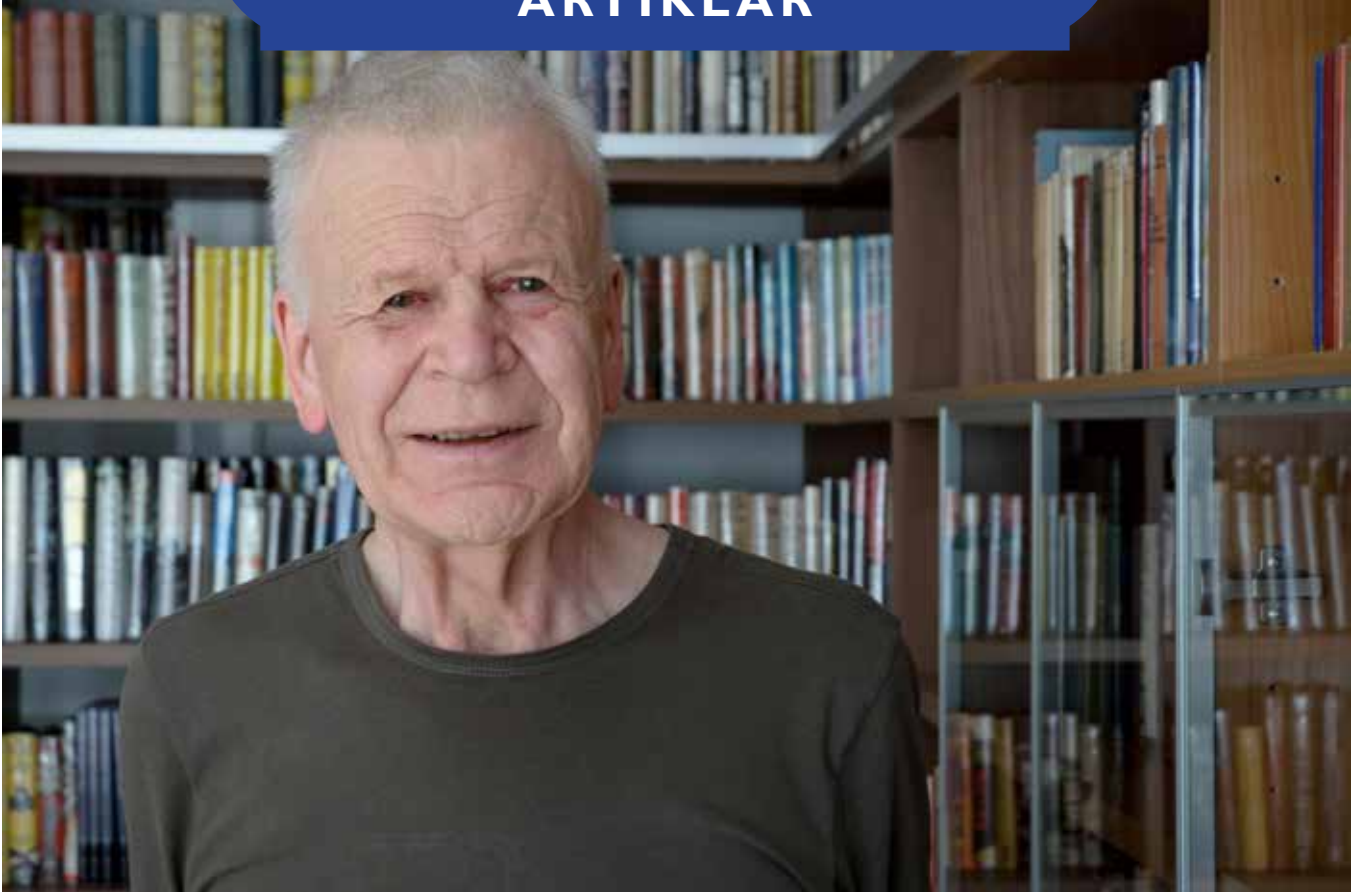
Språkfrågor är dock sällan entydiga. För ett år sedan blossade en begreppsdebatt upp i tidningen Dagens Samhälle. Översättaren Jesper Sandström som har en funktionsnedsättning skrev så här: "Det kan låta harmlöst, men för mig är denna språkliga beröringsskräck både oroande och upprörande. [...] Det borde vara tämligen okontroversiellt att beskriva mig som såväl funktionsnedsatt som funktionshindrad. Det hade jag såklart gärna sluppit vara, men nu är det så den objektiva verkligheten ser ut. Varken jag eller någon annan blir mindre funktionshindrad av att ersätta ovannämnda begrepp med ett nonsensord som 'funktionsvarierad'." Summan i kardemum-

man blev en begreppsförtydning. Funktionsvariation är nämligen inte synonymt med funktionsnedsättning. Vad är det då som gäller? Läs mer om begreppen längre fram i tidningen.

I Finland har inte dessa nyord slagit igenom. Det största hindret är kanske vår påverkning från finskan som neutralt talar om skador, "vammainen/vammais-". Tråkigt är att myndigheter och andra tjänsteverantörer fortfarande systematiskt använder ordet "handikappad" om personer med funktionsnedsättning. Glädjande är att finlandssvenska medier sakta men säkert börjar ha koll på begrepsdjungeln. Frågan är nu om det är värt att röra om i grytan med dessa svenska nyord? Kan det uppstå en onödig begreppsförvirring om funktionshinderrörelsen i Finland börjar använda funktionsvariation och normkritiska termer? Eller är det ett sätt att påverka attityder till det positivare?

Ett av språkets främsta funktioner är att fungera som ett tankeredskap. Som sådant är normkritik oerhört viktigt. Men nu till den viktigaste: Vad vill du bli kallad? Anser du att "person med funktionsnedsättning" är nedsättande eller neutralt?

P.S. I nästa nummer av Finlands Synskadade fortsätter serien om sinnen.

▲ **VÄRLDSVAN.** Två år i New York, två och ett halvt i Ottawa och tolv år i Montreal. Lars Lökvist jobbade med luftfartsfrågor i större delen av sitt arbetsliv.

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Bra brottsmysterier åldras med värdighet

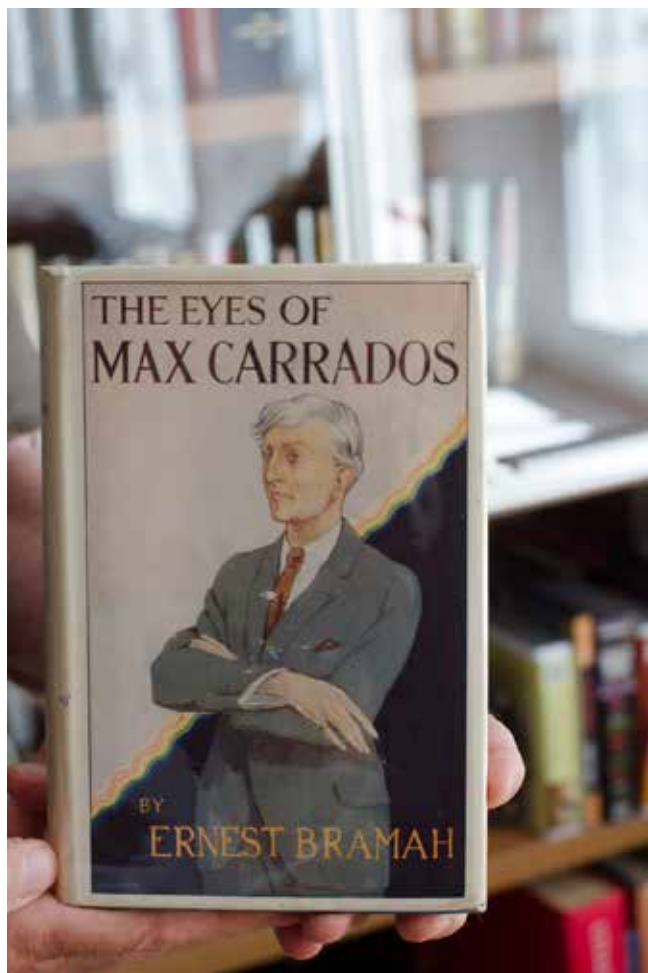
Lars Lökvist har en annorlunda hobby: han samlar på kriminalhistorier. När synen blev sämre började han lyssna på dem i talboksformat.

ALLTING BÖRjade med att **Lars Lökvist** fick höra talas om en lista på de hundra bästa kriminalromanerna i världshistorien. Han bestämde sig för att läsa dem alla, och har läst mycket fler än så. Läsintresset fick honom så småningom att börja samla på kriminalromaner. I dag har han över 2500 internationella förstaupplagor i bokhyllan varav många är mycket sällsynta. Dess-

utom har han i stort sett alla finlandssvenska kriminalromaner som någonsin getts ut.

– Att samla på böcker är en mild form av galenskap. Så beskriver **Nicholas A. Basbanes** bibliomani, säger Lars Lökvist..

Lökvist gör en klar distinktion på att läsa böcker och att samla på dem. För en läsare spelar utseendet och samlarvärdet ingen roll, medan boksamlare kan vara maniskt

▲ **BLIND.** Max Carrados är en blind fiktiv detektiv påhittad av Ernst Bramah. Lars Lövkvist visar upp en snygg förstaupplaga.

besatta i utseendet. Lövkvist är både en läsare och en samlare.

– Böcker har alltid intresserat mig. Jag har läst mycket genom hela livet, och började samla på böcker för sisådär 30 år sedan. Att samla är min hobby. Jag tycker om att hitta, känna och se på förstaupplagor.

Det behövs ett mysterium

En tre meter hög, rejäl bokhylla omlindar ett av rummen i Lövkvists lägenhet. I hyllan finns mestadels engelskspråkiga böcker, men också lite på en hyllmeter franska böcker. De flesta böcker är omslagna av ett genomskinligt skyddsplast och Lövkvist tar hand om sina böcker så gott han kan. Var

bok har sin plats i hyllan. Man kan nästan tala om ett privat bibliotek.

– Själva begreppet kriminallitteratur definierar jag mycket vittgående. Jag anser till exempel att **Alexandre Dumas**, *Greven av Monte Cristo* är en kriminalroman, även om den i egentlig mening kategoriseras som en klassisk berättelse. För mig ska det finnas ett brott och det ska finnas en eller flera personer som gör sitt bästa för att lösa mysteriet.

Den äldsta boken i Lövkvists samling är **Voltaires** bok *Zadig* som utkom 1749. Lövkvist har den engelska förstaupplagan från 1749. Den ingår i något som kallas för kriminallitteraturens hörnstenar.

– **Howard Haycraft** var en av de första som gav ut en historik – en förteckning – över kriminallitteraturen år 1941. Han listade de mest betydelsefulla kriminalromanerna i en lista som senare har betraktats som kriminallitteraturens hörnstenar. Listan kompletterades senare av **Ellery Queen**.

I Finland är Lövkvist troligen den enda som har den mest kompletta samlingen av dessa 164 betydelsefulla böcker. Men han kan inte mäta sig med vissa storsamlare som han känner.

– **Otto Penzler** har den största privata samlingen, men han har å sin sida en speciell position. Han äger nämligen bokhandeln ”The Mysterious Bookshop” på Manhattan i New York. I anknytning till sin bostad i Connecticut har han en hel byggnad som inrymmer ett bibliotek på över 55 000 böcker.

Skönheten ligger i minnet

Lövkvist uppskattar böckernas skönhet. Han pratar mycket varmt om sin samling, och man kan se att han är stolt.

– En bok ska vara vacker! Jag kan kanske inte njuta lika mycket av utseendet längre, men jag kommer ihåg hur vackra de är.

» Inläsaren får gärna dramatisera innehållet. Därför tycker jag bättre om kommersiella ljudböcker. «

Lars Lökvist lider av ögonsjukdomen Keratokonus, eller konformig hornhinna som sjukdomen också kallas. Trots operation har synen blivit allt sämre. I dag kan han inte läsa böckerna i hyllan. Men läsintresset har inte givit vika. Han älskar att läsa talböcker, och läser cirka tre per vecka.

– Inläsaren får gärna dramatisera innehållet. Därför tycker jag bättre om kommersiella ljudböcker än talböcker. Vissa franska ljudböcker som jag har läst har till och med haft ljudeffekter. Jag kommer speciellt ihåg *L'amie de Madame Maigret* från 1950 (Madame Maigrets väninna) som är gjord med en massa ljudeffekter. Det gör boken bättre enligt mig. Jag vill att inläsaren betonar vissa passager. I en dialog vill jag höra röstläge och tonläge. Skådespelare är bra på att ta fram bokens potential.

Vad skulle du säga att är den största skillnaden på att läsa en bok med ögonen och att läsa en talbok?

– Om du läser med ögonen kan du enkelt kolla upp ett namn eller någon detalj som framkommit tidigare i historien. Om det är en ljudbok är det svårare att hitta det ställe man söker. Men jag är redan van vid ljudböcker. Det gäller att koncentrera sig på innehållet.

Har du läst alla böcker i din samling?

– En stor del har jag läst, men inte alla. Det finns många böcker som jag skulle vilja läsa, men som jag inte får tag i. Celia har inte riktig sånt här, men jag brukar också köpa ljudböcker. Tyvärr finns inte alla ens att köpa.

Hur har din språkkänsla lidit av att du bara lyssnar på böcker?

– Jag använder e-post rätt så mycket, och jag märker på mig själv att jag är lite osäker

på hur vissa ord ska stavas. Speciellt ovanligare ord och nya ord som jag inte har sett hur de stavas.

Plats för några till

Lars Lökvist köper inte lika många böcker som tidigare. De han köper, köper han från bekanta yrkesförsäljare.

– Det finns alltid två svårigheter med att komplettera samlingen. För det första måste man hitta ett vackert exemplar, och dessutom måste man ha råd att köpa det. Priset för åtråvärda exemplar är mycket högt. En bok som just nu finns tillgänglig som jag inte kommer att köpa, är en bok av en irländsk författare Sheridan Le Fanu. En av hans mest kända böcker Uncle Silas utbjuds just nu för 57 000 dollar.

Jakten fortsätter. Om Lökvist hittar ett vackert exemplar som saknas av favoritförfattarna, så blir det affär.

– Jag skulle gärna ha alla böcker som **Richard Austin Freeman**, Ellery Queen och **John Dickson Carr/Carter Dickson** har skrivit i kriminalgenren. Det svåra har varit att hitta skyddsomslagen. Utan skyddsomslaget är boken inte fullständig. För då fattas en bit av boken.

Man får lätt en bild av att Lökvist är tokig i brott, men så är det inte. Vad han läser och vad han samlar på är två olika saker. En kylig sensommarkväll kan han lika bra lyssna på något helt annat.

– Jag läser all slags litteratur. Inte bara kriminalromaner, men någon begränsning måste jag ju ha i sin galenskap, skämtar Lökvist. ●

FINLANDS MÖ. Okänd Soldat i Harparskog passade många åldrar. Pjäsen var en välregisserad storsatsning.
Foto: Pressfoto/Chris Senn.

TEXT: SÖREN JONSSON

Nakna rumpor tolkades inte i Okänd Soldat

Börje Broberg syntolkade sommarens kanske viktigaste friluftsteater. Gevärsmatter och grabbighet blandades med en tankeväckande historia om krigets grymhet.

DEN SISTA LÖRDAGEN i juli var en het dag. Det var också en av sommarens varmaste. Distriktsföreningen Synskadade i Västnyland bjöd in Synskadade i Mellersta Nyland och Synskadade i Östnyland till en enastående teaterupplevelse i Harparskog. Publiken bjöds på explosioner, pyroteknik, en sovjetisk pansarvagn och en häst i ensemblen.

Okänd soldat baserar sig på Väinö Linnas bok med samma namn. Linna var frontsoldat under andra världskriget och gjorde anteckningar under kriget. Okänd soldat är en kritisk och ärlig krigsskildring, utan onödig glamorisering. Berättelsen följer en grupp soldater i ett maskingevärskompani.

Ett genomgående tema i berättelsen är krigets grymhet. Regissör Erik Pöysti har i

denna uppsättning av Okänd soldat tagit med arkebuseringen av de egna soldaterna. Något som inte ens de numera klassiska filmatiseringarna från 1955 och 1985 vågat lyfta upp.

Skådespelarna håller högklassig prägel. Särskilt Joonas Heikkinens tolkning av rollfiguren Rokka är fängslande och träffsäker. Med en väsende sverigefinsk-svenska levererar han såväl repliker som fysisk teater. Förortssvenskan går mycket väl ihop med rollfigurens auktoritetsförakt. Hans gestaltning är både minnesvärd och rolig.

Syntolkad föreställning

Det speciella med just denna lördagsföreställning är att Börje Broberg syntolkar pjäsen till distriktsföreningarnas medlemmar. För en del är det första gången de får ta del av en syntolkad föreställning, andra har redan gått på många syntolkade föreställningar.

– När man bara höra smällarna är det svårare att följa med. Syntolkningen gjorde det absolut mycket lättare att hänga med i handlingen, säger Jan-Peter Sjöholm från Västnylands synskadade.

Jonas Lindström, som såg till att östnylänningarna och mellannylänningarna kom till platsen och blev väl närda, är nöjd.

– Jag är nöjd med resan som helhet och också med syntolkningen. Det enda som störde mig var en episod när Börje helt missade att syntolka. Hela publiken gapskrattade i fem minuter utan att vi fick någon syntolkning. Efter föreställningen fick jag höra att skådespelarna hade rumlat omkring i fylan och villan och dragit ner byxorna.

Lindström är inte ensam om att undra. Vad var det alltså som hände, varför syntolkade du inte den här sekvensen Börje Broberg?

– Därför att jag inte såg hela scenen. Soldaterna hade flyttat sig längre bort och där

jag stod vid sidan av läktaren skymdes soldaterna av rekvisita. Jag missade de nakna rumporna trots att jag redan hade följt med två repetitioner och en föreställning. Det fanns inte heller med i manus, utan det är något som antagligen hade vuxit fram under repetitionerna. När jag väl håller på att syntolka är det så mycket att hålla reda på. Jag reagerar inte på att publiken skrattar. Jag är totalt fokuserad och inne i mitt jobb. Men visst är det genant att missa en så stor detalj.

Hur går det till att syntolka en pjäs? Sanningen är att det ligger mycket mer jobb bakom syntolkningen än man skulle tro vid första anblick.

– I maj fick jag manuset till pjäsen. Berättelsen i sig var förstås bekant för mig i och med att jag sett filmerna flera gånger och även läst boken. Jag var senare på två generalrepetitioner och även den sista finskspråkiga föreställningen.

Vad gjorde du för förberedelser?

– Jag gjorde anteckningar i den mån jag kunde. Men trots det kunde jag konstatera att det var några saker som jag missade, till exempel Rokka-incidenten. Jag märkte ut när det fanns tid för att säga något mellan replikerna. Som syntolk ska man ju inte prata i munnen på skådespelarna.

Det var den största utmaningen under Okänd soldat. Det var täta replikskiften genom hela föreställningen. Det fanns väldigt få tysta stunder. Däremot beskrev skådespelarna genom sina repliker en del av händelserna. De berättade till exempel med ord när Rahikainen får en puss av en av de ryska flickorna.

Pjäsen spelades på en utomhusscen. Ställde det till med några bekymmer för dig som syntolk?

– Egentligen bara praktiska svårigheter. Det vill säga att hitta en plats där alla kan fånga upp den trådlösa mottagningen. Det

▲ **GIVANDE.** Trots att det går åt mycket tid till att förbereda syntolkning, är det något som Börje Broberg njuter av. Foto: Sören Jonsson.

visade sig också var problem med den saken. För en del så hördes inte syntolkningen felfritt. Men jag fick inte flytta mig från min plats eftersom det hela tiden var trafik runt mig av skådespelare, häst och mannen som skötte explosionerna.

Vanligtvis syntolkar Börje Broberg mestadels handbollsmatcher i Karis och fotboll i Ekenäs.

– Jag har hunnit få mer erfarenhet av idrott. Det löper bättre för mig eftersom jag inte behöver konkurrera om tiden med någon annan som pratar när jag syntolkar idrottsevenemang. Fast om vi ska vara ärliga är det inte frågan om syntolkning i samma bemärkelse, utan det är ett helt vanligt idrottsreferat. Att syntolka teater eller film är någonting helt annat.

Börje Broberg har gått en kort utbildning i syntolkning, men anser att det bästa sättet att lära sig är genom att våga kasta sig ut på

okänt vatten. Man får inte vara rädd för att göra bort sig som syntolk.

– Därför skulle det vara väldigt viktigt att få feedback. I synnerhet den negativa responsen efterlyser jag. Vi syntolkare behöver få veta vilken information som publiken tycker att de saknade eller om det var något annat som störde dem.

Brukar du få kritik?

– Nej. Tyvärr är folk för artiga. Det är inte så att jag skulle ta illa upp om någon kritiserar mig. Tack vare kritik blir man bättre. Så därför vill jag säga att ni ska glömma det där med att vara artiga. Bred på med kritiken.

Det bästa med teatern är att den lockar publiken att återbesöka Väinö Linnas klassiska krigsskildring. Efter föreställningen är man inte alls trött på berättelsen. Tvärtom. Man vill ta upp boken och läsa den på nytt. Så ska en tillgänglig teater vara. ●

Har ni CP-öl?

Genom språk och handling kan attityder förändras i samhället. I Sverige har ordet funktionsnedsättning fått motstånd från funktionshinderorganisationer. Finlands Synskadade har talat med två aktivister.

ETT SPRÅK LEVER. Nya ord kommer till och gamla ord försvinner. Tydligast syns det varje gång som Svenska Akademien uppdaterar svenska språkets rättesnöre, SA-OL. Det allra vanligaste sättet som ett ord tas med i ordlistan är genom att ordet nöts in. Ett ord växer naturligt in i språket då allt fler börjar använda ordet. Ordet kanske beskriver ett nytt fenomen, det är kanske inlånat från ett annat språk eller är kanske bildat av en teknisk pryl som inte fanns för några år sedan.

Men ord kan också komma till genom aktivism. Vintern 2014 genomförde föreningen Unga Rörelsehindrade en kampanj där medlemmar skickade brev till Svenska Akademien och uppmanade att ett ord borde tas med i den nya upplagan av Svenska Akademiens ordlista. Kampanjen fick genomslag, och ordet antogs. Ordet var funkofobi, det vill säga "fördomar mot personer med funktionsnedsättning".

– Det var en otrolig viktig arbetsseger för funktionshinderrörelsen. Funkofobi är lika berättigat som homofobi eller rasism. Funkofobi följer samma diskrimineringsgrunder som finns i lagen. Därför behövdes ordet, säger **Hanna af Ekström** från Utopia.

CP-ÖL. Det provocerande namnet är till för att uppmärksamma funkofobi. Foto: Göteborgsköoperativet för Independent Living.

Utopia är en ideell förening som med projekt och kampanjer jobbar för tillgänglig kultur. De har sitt säte i Göteborg, men har också en systerförening i Helsingfors. af Ekström sitter med i Utopias styrelse. Hon doktorerar i normkritisk innovation och funktion.

– Just nu jobbar jag med symboler. Hur kan vi göra nya symboler som lyfter kampen mot funkofobin? I min forskning jobbar jag tillsammans med personer med normbrytande funktionsvariationer där vi gör projekt tillsammans.

Utopia är noggrann med språket som de använder. De pratar inte om funktionsnedsättning.

– Funktionsnedsättning är enligt mig och andra funkisaktivister ett negativt laddat ord. Många tänker nog inte på vad ordet betyder, att ha en stämpel på sig att vara nedsatt. Det är ett värderande ord. Därför säger vi normbrytande funktionsvariation på Utopia. Med ordet normbrytande påvisar vi att samhället har oskrivna regler för hur ens kropp ska se ut och fungera. Det är dock vår vision och mål att

ORDLISTA

- **Funkofobi** används för att visa på diskriminering och fördomar mot personer med funktionsnedsättning.
- **Funktionsvariation** beskriver fysiska, psykiska eller kognitiva variationer som finns hos människor.
- **Funktionsnedsättning** är den officiella benämningen i Finland som språkrådet förespråkar när man syftar på personer som har nedsatt funktionsförmåga, t.ex. nedsatt syn eller hörsel.
- **Funktionshinder** är ett hinder som uppstår när en person inte kan utföra en uppgift på grund av sina fysiska, psykiska eller kognitiva funktionsvariationer. Ett funktionshinder kan vara en trappa (om det inte finns något alternativ för personer som använder rullstol).
- **Funktionsnedsatt** eller **funktionshindrad**. Man ska undvika att använda dessa ord som adjektiv. Använd hellre att person X "har en funktionsnedsättning."
- **Funkis** är en förkortning för funktion. Använd främst i sammansättningar såsom funkisrörelse eller funkisorganisationer, och betyder då funktionshinder-rörelse/funktionshinderorganisation.
- **Handikapp** är en golfterm och ska inte användas för att benämna personer med normbrytande funktionsvariationer.
- **Normer** är oskrivna regler för hur en person bör se ut eller bete sig. Normer handlar om vad som anses vara "normalt".
- **Normkritik** handlar om att se över och kritisera de normer som finns i samhället och skapa lösningar för att motverka dem.
- **Normbrytande funktionsvariation/funktionalitet** är synonym för funktionsnedsättning.

Källa: Utopia

det inte ska vara så, I Utopia vill vi utmana de snäva normer som diskriminerar människor.

Vad är fördelen med funktionsvariation? För att undvika begreppsförvirring följer här en förklaring. Ordet funktionsvariation i sig betyder kort och gott variationer i kropps-funktioner eller kognitiva funktioner. Alla är funktionsvarierade. Kroppsfunktioner varierar. Du har kanske svårt att koncentrera dig i en stökig miljö men inte om du får sitta för dig själv, eller så har du svårt att se i skinande solljus men kan se bra i optimala ljusför-

hållanden. Funktionsvariation är alltså ingen synonym till funktionsnedsättning. Däremot är normbrytande funktionsvariationer det.

Hanna af Ekström säger att det är viktigt med språk. Språk är makt. Genom att säga funktionsnedsättning meddelar man att det är personen med funktionsnedsättning som bär på felet – inte samhället.

– Staten har sagt att det är funktionsnedsättning som gäller. De har inte hittat något bättre begrepp, men man märker att de är påverkade av den medicinska modellen. En-

▲ **AKTIV TILL PASSIV.** Sara Hendren och Brian Glenny tog tillsammans med formgivaren Tim Ferguson Sauder fram ett alternativ till den passiva symbolen för funktionshinder. Bild: Tim Ferguson Sauder.

ligt den medicinska modellen ska individen anpassa sig till samhället genom proteser, medicinering eller hjälpmedel. Enligt den sociala modellen är det precis tvärtom. Samhället ska anpassas till människan genom att erbjuda lösningar som är tillgängliga till alla.

– Samhället och normer förändras hela tiden, och då måste språket hänga med i förändringen. Ordet funktionsvariation har kommit från gräsrotsnivå och spridit sig. I dag kan man se ordet användas i media, på myndigheters webbplatser och i skolor.

Vad är fördelen med funktionsvariation?

– Ordet funktionsvariation avdramatiserar och ordet värderar inte dig som människa till något sämre. Det tycker jag är både bra och viktigt. Och vi kommer alla ha varierad funktionalitet genom livet, från när vi föds tills vi dör och allt där i mellan.

Språk är ett sätt att få till en förändring. Finns det andra?

– Förstås också genom handling. Men språk, diskussion och handling är så tätt för-

knippat. Jag kan ge ett exempel från Göteborg. Independent living-rörelsen i Göteborg arbetar mycket mot fördomar.

2013 lanserade de ett öl som heter ”cp-öl”. Till en början fick ölet bara säljas på tillgängliga restauranger. Cp-öl blev en tillgänglighetsstämpel men också ett sätt att börja prata om de normer och attityder som finns mot människor med normbrytande funktionsvariation. Ett plus med ölen var att du kan ringa och fråga om de har cp-öl i stället för att fråga om de har en tillgänglig toalett..

af Ekstöm förespråkar aktivism, och beskriver sig själv som funkisaktivist. Enligt henne är aktivism mycket slagkraftigt. Det gör att folk börjar fundera över funktionshinder.

– Man tar sin funktionalitet så jäkla mycket för givet. Det är inte förrän man själv eller någon i ens närhet har normbrytande funktionalitet som man bryr sig, säger af Ekström smått frustrerat.

Christine Bylund är forskare, genusvetare och funktionsaktivist. Hon håller med om att funktionsnedsättning är ett dåligt ord. Hon anser att det är viktigt att poängtera att det är normen som det är fel på.

– Det jag möter för att jag har normbrytande funktionalitet är funktionshindret. När man talar om funktionshinder så stannar man ofta i situationen. Ingen tar ansvar över situationen. Ja, ja: jag blir funktionshindrad för att det bara finns texter på svartskrift på mitt bibliotek. Men vi pratar inte då om vad som har gjort att det ser ut så på biblioteket. Om vi är funktionshindrade så händer det bara i situationen. Det blir inte klart att normen definierar vad som anses vara okej.

Att ha glasögon är inte utanför normen, men att inte se är det. Alla som är utanför samhällets ganska snäva norm riskerar att bli hindrade eller diskriminerade. Bylund nämner i det här sammanhanget ordet funktionsmaktsordning. Enligt henne är normbrytande funktionsvariation det sista tabut i vår västerländska kultur.

» Samhället och **normer förändras**. Då måste språket **hänga med** i förändringen.

◀ **UTOPIA.** De senaste tre åren har Utopia jobbat fram metoder för hur man gör tillgängliga utställningar på Göteborgs stadsmuseum. Det svåraste enligt Hanna af Ekström är att ändra på stora organisationers prioriteringar när det gäller tillgänglighet. Tillgänglighetsarbetet måste vara med från början i en utställningsprocess och genomsyra hela arbetet, från hur utställningarnas texter är gjorda, till ljud, ljus och design.

– Vi har stängt ute personer som är utanför normen. Det finns en funktionsmaktsordning i samhället. Vi bygger ännu otillgängliga byggnader, webben är ännu otillgänglig och det finns strukturer i samhället som inte passar alla. Det är inte något som ”bara har blivit”. Det är något som någon aktivt har gjort, genom att inte beakta alla med normbrytande funktionalitet.

Varför har det blivit så?

– På grund av funktionsmaktsordningen. De som hör till normen har makten och fördelar resurserna till sin egen fördel.

Enligt henne är det obekvämt att erkänna att man själv får fördelar.

– Inom funktionshinderpolitiken handlar mycket om godhet. Det kan jag inte tåla. Man glömmer att det handlar om mänskliga rättigheter. Jag har rätt till sexualitet, att leva, att bo och allt som alla andra har. Just nu håller den svenska välfärden på att monteras ner och jag tycker det är skrämmande. ●

Ansök om understöd från Finlands Synskadestiftelse

Finlands Synskadestiftelse (Suomen Näkövammaissäätiö) beviljar understöd för synskadade personer och personer som är verksamma inom synskadearbete, för studier, forskningsarbete, ändamål som främjar sysselsättning, utbildningstillfällen samt utvecklande hobbyer.

I ansökan bör framkomma:

- presentation av den sökande samt kontaktuppgifter, även bankkontonummer i IBAN-format (även vid ansökningar per e-post)
- det ändamål för vilket understödet ansöks
- summa samt totalkostnader för ändamålet
- huruvida man fått, ansökt om eller har för avsikt att ansöka om understöd från annat håll
- övriga finansieringssätt för ändamålet, såvida understödet som ansöks endast täcker en del av kostnaderna
- eventuella rekommendationer

Den som beviljas understöd bör lämna in en utredning angående projektet och hur understödet använts, vilken även kan publiceras vid överenskommelse. Ansökningstiden är 1.9–30.9.2017.

Ansökningarna riktas till adressen: Suomen Näkövammaissäätiö, ombudsman Aila Santanen, Arhippastigen 8 B 2, 00420 Helsingfors eller per e-post till aila.santanen@live.fi. Mer information ger ombudsmannen, tfn 050 596 6737.

Beviljade understöd

Det rådande ekonomiska läget har kraftigt påverkat storleken på de bidrag stiftelsen kunnat bevilja. Trots knappa medel är stiftelsens målsättning att stöda de personer som ansöker om understöd. Stiftelsens princip är att bevilja understöd till sådana ändamål där man inte har möjlighet att få stöd från allmänna finansieringskällor. 2016 beviljade stiftelsen ungefär 11 000 euro i understöd.

Avdankad, arm och grå

Är det många så jag borde känna mig nu i likhet med Sven Dufvas fader i Fänriks Ståhls sägner? Detta skrivet med den självironi och humor jag tillägnat mig under min livsvandring.

I våras uppmanades distriktsföreningarna att uppdatera sina hemsidor, bland annat med kontaktuppgifter till de nyutbildade erfarenhetstalarna. FSS hade anordnat en kurs för nya erfarenhetstalare och visst är det glädjande att nya fräscha förmågor kommer med! Men nu verkar det som om det endast är de synskadade som hade möjlighet att delta i denna utbildning, som numera kan informera och verka som erfarenhetstalare

inom FSS. Min undran tillsammans med andra "avdankade informatörer" är om vi helt har förlorat insikten i och förmågan att informera om vår synskadevardag samt vilka hjälpmedel vi använder?

Jag är glad att vara medlem i Norra Österbottens Svenska Synskadade rf, där informationen ut till samhället är en viktig del av verksamheten, och där vi kan berätta om synskadades situation till bland annat studeranden inom olika utbildningsenheter, till personal inom olika instanser samt även påverka lokala beslutsfattare i frågor som berör våra medlemmar.

Ann-Britt Mattbäck

ANNONS

Finlands Synskadade finns på Paperini

Paperini samlar tidningarna i en behändig tjänst. Håll dig ajour varje dag.

Skriftly heter numera Paperini. Du hittar också Finlands Synskadade på paperini.com.

PROFILEN

Nordeas tidigare vice vd: ”Bra chefer och en gnutta tur tog mig långt i karriären”

Hon har varit uppe och strosat på näringslivets topp. Eira Palin-Lehtinen arbetade upp sig i karriären till vice vd i bankkoncernen Nordea. 2008 gick hon i pension och blev ett styrelseproffs med en stor portfölj. En synskada har gjort att hon har fått dra ner på takten, men synskadan hindrar henne inte ifrån att njuta av livet.

HELA SITT YRKESVERKSAMMA liv har **Eira Palin-Lehtinen** haft ett vakande öga på finansmarknaden. Genom att studera finansvärlden får man förklaringar på vad som pågår i omvärlden, säger hon. Ekonomi är inte alls torrt eller tråkigt!

– Ekonomi är som politik eller historia. Det förklarar vår omvärld, och jag är i grunden mycket nyfiken av mig, säger hon.

Palin-Lehtinen är jurist till utbildningen och jobbade i tio år på en advokatbyrå i Helsingfors. Därefter tog familjen henne till London och till bankvärlden.

– 1985 fick **Lasse** jobb på Finska ambassaden i London och jag valde att flytta med. Vår son var då två år gammal. Men du måste komma ihåg att det här var före EU. Det fanns inga juristjobb för mig som bara kunde finsk lag. Däremot hade jag kontakter till Föreningsbanken och fick jobb på deras Londonkontor. Efteråt har banken bytt namn och struktur flera gånger, men jag har stannat kvar.

Hon har bytt arbetsuppgift flera gånger. Hon har jobbat med Corporate finance,

kapitalförvaltning, kommunikation och har även haft koncernansvar.

– För framgång och karriär så tror jag mest på tur och goda chefer. Jag har alltid velat göra något intressant. Jag vill förkovra mig, lära mig och varför inte också gå framåt i karriären. Det skulle såklart vara skenheligt att inte påstå det. Men själva drivkraften har varit att lära mig något nytt, se nya saker och uppleva något nytt.

Bland slipsknutarna i London

Eira är en pionjär. Kvinnor har inte alltid haft tillträde till den mansdominerade finansvärlden. Att ta sig in i branschen var inte lätt, men när hon väl var där så behandlades hon som en karl bland de andra karlarna.

Var det matchostämning i London?

– Nej, det tycker jag inte att det var. Men jag har som sagt haft turen att ha goda chefer. Och man var kanske mindre känslig på den tiden. Om någon tafsade en på stjärten så gick man inte till ombudsmannen –

FÖRSTORING. Det överlägset bästa hjälpmedlet som Eira Palin-Lehtinen har är hennes Ipad. Med den kan hon se på film och läsa förstora text.

man smällde till dem med handflatan. Efter smällen förstod de nog vad som gällde.

I dag har andelen kvinnliga styrelseledamöter ökat. Cirka trettio procent är kvinnor i dag och det går mot ett mer jämställt förhållande. Det är inte många år sedan som det inte fanns en enda kvinnlig vd i finska börsbolag. I dag är de cirka tio. Det går alltså mot det bättre hållet, men det går långsamt.

– Det finns ett tragikomiskt foto, som jag borde ha här någonstans. Det är ett foto på Nordeas finska pensionärer i ledande ställning som togs för något år sedan. Jag är fortfarande den enda kvinnan på bilden.

Varför tar det så länge?

Det är först nu som kvinnliga studenter inom "hårda Hankenämnen" blivit tillräckligt många. Det är en samhällsförändring som har gjort jämställdhet möjlig. Dagens

beslutsfattare i 45-50-års åldern är uppfostrade på ett annat sätt än deras föräldrar. Nu håller ketchupflaskan på att ge efter.

Skulle du säga att du är feminist?

– Om feminist betyder jämställdhet så då ser jag mig som feminist. Om feminist betyder att man ska gå utan BH, så är jag inte det.

Finska affärstoppen är liten

Efter pensioneringen 2008 byggde Eira Palin-Lehtinen upp en ansenlig styrelseportfölj. Hon har suttit med i styrelser såsom Elisa, Sampo och i stiftelser.

Vad gör att det är samma personer som sitter på alla styrelseuppdrag?

– Fram till mitten av 2000-talet så var det sant det du säger. Mycket berodde på vem du kände. Nu har det blivit en större sprid-

» Synskadan gör mig mycket långsammare. Jag som är snabb till naturen har fått lära mig att bli tålmodigare. «

ning. Det beror på att bolag aktivt och ärligt vill hitta nya talanger till styrelseuppdragen. Man söker allt oftare internationella styrelseproffs i och med att många finländska bolag är globala. Svågerpolitiken har alltså minskat drastiskt under de senaste åren.

Något framgångsrecept kan Palin-Lehtinen inte ge. Hon har halkat på bananskal och njutit av vardagen.

– Gör ditt jobb gott och lita på chansen. Se vart det leder. Det är mitt råd. I en familj med två karriärer kan man inte ha några klara framtidsplaner eftersom de ändras så snabbt. Det gäller att ta hänsyn och vara öppen för förändring.

Eira Palin-Lehtinen och Lasse Lehtinen har inte blandat sig i varandras karriärer. Två karriärer innebär främst ett stort tidspussel. Den egna tiden uteblev i några decennier.

– I efterskott så har tiden kanske inte räckt till. Vi har goda förhållanden till barnen, det är inte det. Men arbetarföräldrar går konstant med dåligt samvete för sina barn. Fast det hör till livet.

Varför gav du så mycket tid till arbetet?

– Jag är uppfostrad till att göra mitt jobb så bra som möjligt. Och dessutom tyckte jag om jobbet.

Som vice vd på Nordea förtjänar man en hel del. Har du gjort en klassresa?

– Nej, nej, nej. Min far var ingenjör och min mor lärare. Jag kommer från en helt vanlig medelklassfamilj, vilket jag anser att vi fortfarande är.

Vad betyder pengar för dig?

– Pengar gör livet lättare, men pengar förbättrar inte livskvaliteten. Att få resa och ha tid att resa ger mig glädje. Jag är nyfiken

och vill se nya saker. Tid är bristvaran i en dubbelkarriärsfamilj.

Efter pensioneringen 2008 har Eira och Lasse fått lite mer tid för varandra och sina egna intressen.

– Vi har försökt resa till platser som vi inte hade tid att besöka när vi var mitt i arbetslivet. Vi har till exempel varit till Australien och till Sydamerika.

Synskadan överraskade

År 2011 försämrades Eiras syn. Hon fick veta att hon lider av torr makuladegeneration.

– Läkarna sade att jag skulle ta det lugnt. Att min syn inte skulle försämras avsevärt på många år. Men 2013 blev synen plötsligt sämre inom loppet av två veckor. Tjong sa det.

Makuladegeneration gör det svårt att läsa. Hon har och kommer att ha ledsyn, men centralseendet försvinner.

– Synproblemen hindrar mig inte ifrån att göra saker och ting, förutom att till exempel köra bil förstås. Men synskadan gör mig mycket långsammare. Jag som är snabb till naturen har fått lära mig att bli tålmodigare.

Hur har du tacklat synskadan?

– Det var förstas svårt i början, men man vänjer sig. Jag har fått lära mig mycket nytt. Ett sätt som jag till exempel minskar min frustration är att göra saker så enkelt som möjligt. Jag försöker inte längre läsa posten i den mörka tamburen. Jag går i stället med posten till min starka laboratorielampa.

Så du är en sådan som inte ältar din situation?

– Nej, jag är problemlöslös. Jag orkar inte vara arg. Det tar energi att vara arg eller

att älta. Jag tycker inte heller illa om människor. Antingen tycker jag om dem eller så är de likgiltiga för mig. När livet annars också är motbjudande så kan synskadan vara pricken över i:et.

Vad har du för associationer till ordet synskadad?

– Jag tänker på Britta, Stina, kurskamrater och vänner. Men det säger inte något mer än rödhårig, eller kvinna. Det är en egenskap i mängden.

Eira Palin-Lehtinen gick en FPA-kurs som FSS ordnade. Där hittade hon stöd och kunskap.

– Jag rekommenderar FPA-kurserna så varmt jag bara kan. Hur skulle man annars ta reda på allt? På kursen blir man matad kunskap på ett silverfat. Man får bekanta sig med hjälpmedel och trygghet. Det känns

tryggt att veta att hjälpen finns när jag väl behöver den.

Vid sidan om styrelseuppdragen njuter Palin-Lehtinen av sällskap och trevliga aktiviteter. Hon ser gärna på fotboll, lyssnar på musik, går på opera, reser och läser franska.

– Ja, just nu pluggar jag franska. Trots att vi har tillbringat cirka en månad per år i Frankrike så tog jag mig aldrig tid att lära mig prata språket ordentligt. Jag har bra krog- och shoppingfranska, men jag skulle vilja diskutera obehindrat på franska.

Synskadan gör pluggandet långsamt. Tålmodet gör att pluggandet framskrider.

– När man läser språk som man kan så gissar man hälften av det man läser. Men när man läser ett språk som man inte kan så är det omöjligt att gissa. Det går himla långsamt, men varje vecka lär jag mig lite till. ●

ANNONS

Robert Åke Lindroos stipendier

Stiftelsen Robert Åke Lindroos delar ut stipendier till svenskspråkiga synskadade personer för utbildning, fortbildning och studier. Ansökningstiden är fortfarande löpande.

Till en fritt formulerad ansökan bör bifogas information om utbildning (inklusive kostnadsberäkning) eller bevis på studier, t ex studieregisterutdrag. Erhållet bidrag ska redovisas.

Ansökan riktas i första hand till organisationsledare Matthias Jakobsson per e-post som word-bilaga eller som rtf-fil. E-postadress: matthias.jakobsson@fss.fi. Alternativt kan ansökan skickas per post till Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors.

TEXT: MIKAEL BOMSTRÖM

Juridiskt ombud på SAMS

HAR DU NÅGON gång funderat på vad som krävs för att man ska ha rätt till service som exempelvis färdtjänst? Eller har du undrat över om någon har rätt att få vissa hjälpmedel? Tycker du att det vore bra att få hjälp med att formulera en ansökan eller en överklagan? Har du en funktionsnedsättning eller har du någon närstående som har det eller arbetar du exempelvis med personer som har det? Då bör du läsa vidare.

Vi jurister på SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinders verksamhet Juridiskt ombud erbjuder kostnadsfri juridisk rådgivning avseende funktionshinderrelaterade frågor på svenska. Ingen funktionshinderjuridisk fråga är för stor eller för liten – tveka inte, utan ta kontakt så fort du behöver råd. Vi ger även juridisk rådgivning i grupp för tre till åtta personer. Din förening eller ditt förbund kan beställa denna typ av rådgivning.

Vad är det för funktionshinderrelaterade lagstiftningsprojekt på gång? Vad blir det för förändringar i och med den pågående social- och hälsovårdsreformen?

Juridiskt ombud är en svensk röst inom funktionshindersektorn och företräder alla SAMS' medlemsförbund. Vi arbetar med olika former av påverkansarbete genom arbetsgrupper inom ramen för Handikappforum. Vi deltar även regelbundet i arbetsgrupper och liknande

som leds av ministerier. Juridiskt ombud skriver även utlåtanden. Våra medlemsförbund och deras föreningar kan också konsultera oss för att få juridisk rådgivning i deras intressebevakning.

Händer det något lokalt eller nationellt som du tycker att vi borde titta närmare på? Om du har några idéer eller tankar som rör intressebevakningen så tveka inte att höra av dig till oss.

Kommer du genom din förening, ditt förbund eller ditt arbete i kontakt med funktionshinderrelaterade juridiska frågor? Vill ni lära er mer om exempelvis den kommande handikappservicelagen? Ska ni anordna exempelvis en konferens eller ett seminarium? Ska ni ha ett årsmöte eller någon annan tillställning i din förening?

SAMS jurister föreläser runt om i Svenskfinland om rättigheter och skyldigheter enligt de lagar och regler som gäller nu, men också om pågående lagstiftningsreformer. Hör av dig för att få veta mer och för att boka en föreläsning.

E-postadressen till rådgivningen är radgivning@samsnet.fi. Juristerna nås även per telefon tisdagar 13.15–15.45 och torsdagar 9.15–11.45 (vi nås överlag ofta även utanför telefontiderna helgfria vardagar mellan 10 och 15).

Jurister på SAMS är Mikael Bomström, 040 519 6598 och Kirsi-Maria Malmund, 050 443 0576. ●

AKTUELLT

Överbeskyddade hundvalpar blir sämre ledarhundar

HELIKOPTER-, ELLER CURLINGFÖRÄLDRAR gör inga bra ledarhundar. Valpar som blir slickade och daltade med av sin mamma är oroligare och tvingas ofta att avbryta ledarhundskolningen. Det visar den första vetenskapliga studien som har undersökt hur interaktionen mellan valp och moder påverkar ledarhundskolningens framgång. I den amerikanska undersökningen följde forskare med 98 hundar från födseln till vuxen ålder. Av dessa hundar klarade 70 procent skolningen.

Forskarna undersökte hundarnas förmåga att kon-

centrera sig och följa kommandon samt utföra svårare uppgifter som att hitta en undangömd godbit. De hundar som hade blivit slickade och överbeskyddade som valpar var nästan tre gånger mindre benägna att klara skolningen.

De valpar som diade från en sittande tik i stället för en liggande tik hade däremot fyra gånger större chans att klara ledarhundsskolningen än medeltalet.

Studien publicerades i journalen "PNAS, Proceedings of the National Academy of Sciences" ●

Ställer du upp i styrelsevalet?

Funderar du på att ställa upp i styrelseledamot eller ordförande valet på FSS höstmöte den 18–19.11.2017? Då får du gärna presentera dig i FSS mediekanaler.

Kontakta Sören Jonsson, 044-712 3017 (Finlands Synskadade) eller Susanne Antell, 050-520 3020 (Medlemsbandet) senast den 9 oktober 2017.

Presentationerna publiceras i Finlands Synskadade nr 9, 2017. ●

Ingen marknadsvara!

Personer med funktionsnedsättning ska få vara med och bestämma om hur de bor och hurdan service de får. Därför samlar FDUV och andra organisationer namn till ett medborgarinitiativ.

– Vi motsätter oss att livslånga, nödvändiga tjänster för personer med funktionsnedsättning arrangeras genom upphandling av tjänster i enlighet med upphandlingslagen. Upphandlingen av dessa tjänster strider mot mänskliga rättigheter och kommer på lång sikt att bli dyrt, både ur ett humant och ur ett nationalekonomiskt perspektiv. Dessa tjänster som är nödvändiga för det dagliga livet bör uteslutas från lagens tillämpningsområde. I flere länder inom Europeiska Unionen har man gjort på detta sätt, skriver FDUV på sin webbplats.

Om du vill läsa mera om medborgarinitiativet och skriva under det gör du det på adressen: <http://www.eimyytavana.fi/pa-svenska/> ●

Källa: FDUV.

Låna talböcker med app

Appen Pratsam Reader har nu också sök- och lånefunktioner för talböcker. Du kan alltså söka och låna Celias böcker direkt i appen och behöver inte låna dem separat i Celianet.

Du hittar instruktioner på Celias webbplats: www.celianet.fi/sv/anvisningar/lyssning-i-appen/ ●

Källa: Celia.

Beställ Serviceguiden

Serviceguiden 2017 är tryckt och klar. Den finns att få i svartskrift, punktskrift och i inläst format. Du kan ladda ner den elektroniskt eller läsa den online på adressen www.fss.fi/serviceguiden.

För att beställa den, kontakta kansliet på telefonnummer 09-6962 300. ●

Helsingfors stadsteater renoverade för tillgänglighet

Helsingfors stadsteater har beaktat tillgängligheten när de renoverade. Synskadade personer har beaktats genom att bland annat installera ett ledstråk från ytterdörren till salongen. ●

ANNONS

Sök bidrag från blomsterfonden

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rfs fristående fond, Blomsterfonden, har lediganslagit bidrag att söka.

Bidrag kan sökas både av synskadade privatpersoner, grupper av synskadade eller av FSS distriktsföreningar. Till exempel delas bidrag till ledsagning, syn-tolkning och deltagaravgifter. Syftet med understödet är att personer med synnedsättning får möjlighet att delta i motions-, rekreations- och kulturaktiviteter.

Blomsterfonden delar ut bidrag till evenemang, läger och kurser, som inte fått understöd från annat håll.

Ansökan fylls i på en ansökningsblankett som fås per e-post av FSS organisationsledare Matthias Jakobsson, matthias.jakobsson@fss.fi Det går också att fylla i ansökan per post. Kontakta Matthias Jakobsson för ytterligare information.

Ansökningstiden är fram till 30.11. Ofullständiga ansökningar eller ansökningar som inte inkommit i tid beaktas inte. För mer information kontakta Matthias Jakobsson, tfn 044 080 8004.

AKTUELLT I DISTRIKTEN

Norra Österbottens Svenska Synskadade

Efter sommarpausen kör verksamheten igång enligt följande;

Engelskakursen med Sol-Britt Björkgren startar tisdagen 29.8 kl. 13.15 och hålls ojämlna veckor. Spanska-kursen med Aslög Forsman, hålls jämna veckor och den startar 5.9 kl 13.15.

Mimoselgruppen för damer med Ann-Mari Ekstrand, samlas onsdagen 6.9 kl. 13–15 på Fyren (jämna veckor).

Föreningen deltar i ett evenemang, som ordnas vid Sursik, lördagen 9.9 med information om vår verksamhet och olika aktiviteter, ss tandemcykling, slungboll, turbospjut, boccia mm.

Vattengymnastiken på Östanlid i samarbete med Folkhälsan startar onsdagen 13.9, grupp 1 kl. 11.45 och grupp 2 kl. 12.30. I samband med vattengympan har med-

lemmarna möjlighet att träna i gymmet på Östanlid mellan kl. 11–12.

En informationsträff för Maltaresenärerna hålls torsdagen 14.9 kl. 18 på Fyren.

Handarbetsgruppen "Rätstickorna" träffas varannan måndag (ojämna veckor) kl. 12–14 på Fyren. Höstens första träff hålls 9.10. Agneta Cederberg hälsar både nya och gamla deltagare välkomna.

Bowling gruppen tränar på måndagar kl. 12.30 på Idrottsgården i Jakobstad.

En diskussionsgrupp för män startar torsdagen 12.10 kl. 13 på Fyren.

Polarprint förevisar synskadehjälpmedel i distriktet, under tisdagen 3.10 kl. 9–14 finns de i Stadshuset i Karleby och onsdagen 4.10 kl. 11–15 i TT-hallen på Ahlströmögatan 10 i Jakobstad. Tillfällena är öppna för allmänheten. Välkomna!

Anmälan om deltagande i olika evenemang och aktiviteter görs till Ann-Sofie Grankulla, tfn 7234 880 eller 050-3795 658. Mera information om verksamheten i

medlemsbandet och föreningspalten i Österbottens Tidning på lördagar eller på www.fss.fi under länken distriktsföreningar och Norra Österbotten.

Välkomna med i vår verksamhet! Styrelsen och Ann-Sofie Grankulla

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland

Hoppas ni alla haft en skön sommar och vilat ordentligt inför hösten och kommande evenemang.

Verksamheten kommer nu under höstterminen att läggas upp på ett lite annorlunda vis. Vi kommer att ha måndagsträffar varannan vecka, och andra måndagen varje månad träffas vi på Kampens servicehus, Salomonsgatan 21. Första gången vi träffas i Kampen blir 11.9.2017 klockan 15.00–17.00. Observera tiden. Distriktssekreteraren möter vid huvudingången.

Nedan datumen för träffarna på Kampens servicehus under hösten

11.9 kl. 15.00–17.00
9.10 kl. 15.00–17.00
13.11 kl. 15.00–17.00
11.12 kl. 15.00–17.00.

Programmen för träffarna fortfarande öppna, men den första träffen 11.9 bekantar vi oss med servicehuset och funderar på vad de övriga träffarna bör innehålla. Fundera på vad ni vill ha för föreläsningar, gäster, eller information om t.ex hälsa, kost, minnesträning mm.

Luncherna som vi haft på Hörnen börjar igen, men kommer nu att hållas den sista måndagen i månaden. Terminens första lunch blir 25.9.2017 och priset är fyra euro. Till lunchen bör du anmäla dig senast 22.9.2017. Träffarna som hålls på Hörnan är vanlig tid, 13.00–15.00.

Övriga datum för lunchen är:

23.10 klockan 13.00-15.00
27.11 klockan 13.00-15.00.

Vattengymnastiken har börjat igen 18.8.2017 på Folkhälsans seniorhus, Manerheimvägen 97 klockan 10.00. Simningen är gratis för föreningens medlemmar. Nya deltagare ryms med. Anmälningarna görs till kansliet senast 17.8.2017. Observera, även de som vill fortsätta bör anmäla sig till kansliet.

20.9 klockan 11.00 besöker vi arbetarbostadsmuseet

Kirstinkuja 4 i Berghäll. Vi samlas utanför museet var vi får en guidning på svenska. Kom i god tid. Guidningen räcker 45-60 minuter. Anmälan görs till kansliet, 0400 269 553 eller kansliet@ssmn.fi senast 19.9.2017.

Höstens första ungdomsträff hålls tisdagen 19.9 klockan 17.00–19.00 på Hörnan, Parisgränden 2 a 3. Det blir planering av höstensträffar och kvällsbit. Anmäl dig till kansliet senast 13.9 0400 269 553, kansliet@ssmn.fi. Nina Liemola fungerar som dragare för gruppen.

Hör av er till kansliet med önskemål på verksamhet och ideér som ni tycker skulle vara trevligt och roligt att göra tillsammans. Telefon, 0400 269 553, kansliet@ssmn.fi. Kansliet har telefontid måndag-onsdag mellan klockan 10.00-13.00.

Hoppas få se och höra från er! Välkommen med hälsar Ulla Jensen, distriktssekreterare

Svenska Synskadade i Västnyland

September månad är strax här och med den inleder vår förening också höstens aktiviteter.

Höstens första månads-träff går av stapeln lördagen den 9 september klockan 13 i Lyan, Prästängsgatan 12, Ekenäs. Gäst på träffen är ambassadör Ralf Friberg, som delar med sig av sina erfarenheter. Det blir förstås också kaffe med tilltugg. Anmäl gärna ditt deltagande till Birgitta Nordström, telefon 044 336 8060.

Vi planerar också en utedag vid Kvarnträsk i Tenala med skogsvandring för den som vill, en vandring längs skogsvägar eller en stund vid brasan med korvgrillning för den som fördrar detta. Ledare för utedagen är vildmarksguiden Patrik Berghäll, som i nästa medlemsband meddelar tidpunkten för utedagen.

Aktiviteterna inleds efter hand, den första att starta var balanskursen, torsdagen den 24 augusti i Seniorahuset, Prästängsgatan 14 i Ekenäs. Kursen fortsätter i Folkhälsans regi varje torsdag klockan 14 på samma ställe. Platser finns för flera deltagare.

En nyhet för hösten är curling, som hålls samtidigt som boccia, det vill säga alla fredagar klockan 14.00 i Seminarieskolans gymnastiksal i Ekenäs med start den 15 september.

Varannan fredag, med start den 15 september

klockan 12.30 håller vi kastträning med slungboll och turbospjut på centrumplanen i Ekenäs.

Läsecirkeln har sin första träff onsdagen den 20 september klockan 15.00 i Lyan och Herrklubben samlas torsdagen den 28 september klockan 15.00 i Lyan.

Under hösten fortsätter vi att följa med fotboll i Ekenäs och handboll i Karis, när våra favoritlag spelar. Matcherna refereras med föreningens syntolkningsutrustning.

Det finns tankar på en utfärd t.ex. till Helsingfors med intressanta mål, teater- och biobesök, som kommer att presenteras senare.

Inför höststarten kommer alla medlemmar att få hela programmet för hösten, antingen som ett brev eller som e-post, till dem som anmält en e-postadress. I stort sett handlar det om de gamla bekanta aktiviteterna, men de kan bli fler om du har önskemål om och förslag till ytterligare något intressant.

Om du har frågor eller förslag går det bra att ta kontakt med föreningens sekreterare Börje Broberg på telefon 044 5410 679 eller med e-post till ssvn@brev.fi. Du kan också ta kontakt med ordförande Göran Sjöstedt på telefon 040 502 8124, viceordförande Birgitta

Nordström 044 336 8060 eller någon av de övriga styrelsemedlemmarna.

Svenska Synskadade i Östnyland

Svenska Synskadade i Östnylands september månads träff är lördagen den 30.9 kl. 13 på Kajutan, Ågatan 33 E i Borgå. Lovisaborna anmäler till Jonas tfn 040 964 4672 senast torsdag 28.9. Välkommen!

Svenska Synskadade i Östnylands distriktssekreterare Catharina Ståhlberg har telefon tid på tisdagar kl. 9–13, tfn 019 581 115. Har du problem eller frågor om Pratsam kontakta Rolf Gustafsson tfn 040 539 2525 och har du IT-problem eller frågor kontakta IT-stöd person i Östra Nyland Cristian Söderberg tfn 050 462 6283

Vasa Svenska Synskadade

Datum för medlemsträffen i september är ännu inte fastslagen. Följ medlemsbandet och föreningsspalten för mera info! Träffen blir också

som en ”inflyttningsträff” eftersom Lyktan genomgått en renovering i sommar.

Trivselcafé Mimosel startar igen onsdag 30.8 och fortsätter sen varannan vecka, ojämna veckor, på onsdagar kl. 13.00–15.15 och fortsätter fram till och med 22.11.2017. Ledare är Carina Blom tfn 044-788 1026 och Maj-Britt Aspö. Välkomna med både tidigare och nya deltagare! OBS! Att Trivselcaféet återgår till att hållas på onsdagar, som det var tidigare!

Vattengymnastik i samarbete med Folkhälsan, startar på nytt söndag 3.9 och pågår fram till och med söndag 10.12. Grupp 1 samlas kl. 12.45–13.30 och grupp 2 kl. 13.30–14.15. Ledare är som tidigare Emma Storrwall. Anmäl om ert deltagande till kansliet, senast 31.8 före kl. 14.

Punktskrift startar tisdag 12.9 kl. 10 och fortsätter så varannan tisdag, ojämna veckor, fram till och med tisdag 5.12. Lärare är Margareta Öster och Ritva Hagelberg. Välkomna med och lär dig ett nytt språk. Både nya och tidigare elever kan delta. Är du ny, anmäl dig gärna till kansliet på förhand!

Karasamling torsdag 28.9.2017 (dagtid) på Krigsveteranmuseét på Kasern-

området med Per-Erik Fant som guide. Gratis inträde. Kaffe på Lyktan efteråt. I skrivande stund är det ännu oklart vilken tid gubbarna träffas på Kasernområdet. Följ med på medlemsbandet och i föreningsspalten. Anmälan till kansliet senast 25.9 före kl.14.

Företaget Polar Print Ab med Isak Sand i spetsen kommer hit till Lyktan torsdag 5.10 kl.10-15 och förevisar det senaste som finns på marknaden gällande de hjälpmedel som finns att fås för synskadade. Passa på och ta del av den här unika informationen! Mera detaljer senare på medlemsbandet och i föreningsspalten!

Fredag 27.10 kl.19 ser vi musikalen "Ingvar – en musikalisk möbelsaga" Vi har bokat 30 platser på rad 2, 3 och 9. Biljetten kostar 24€/person. Ledsagare gratis. Syntolkning. Anmäl dig senast 19.10 före kl. 14.

Må Bra Dag ordnas i samarbete med Folkhälsan och FSS på Norrvalla i Vörå, torsdag 8.11.2017. Mera detaljer senare, men reservera dagen i din kalender redan nu!

Kontaktinformation: Febe Mörk är på avslutningskryssning med Hälsa3, 4–6.9 och

då är kansliet och Lyktan stängd.

Distriktssekreterare Febe Mörk är anträffbar på verksamhetscentret Lyktan, måndag–torsdag kl. 9–14 på telefon 045-321 3320 och på vasasynskadade@gmail.com

Har du ärende till föreningen utöver kanslitiden, kan du kontakta ordförande eller någon annan i styrelsen ifall du funderar över någonting.

Ordförande är Leif Karp. Du når honom på telefon 050-542 0286 eller per e-post: leif.karp@netikka.fi

Åbolands Synskadade

Bowling i Pargas fortsätter efter sommarpausen andra fredagen i september klockan 13-14. Välkomna med!

Infotillfället, träffen på Kimitoön blir kring Vitakäpens dag i oktober, troligen vecka 42.

Distriktskoordinator Håkan Ström är på plats igen i oktober.

Kontaktuppgifter till föreningen är: ordförande Birgitta Storbacka telefon 040-586 7179. Vice ordförande Rolf Rönqvist telefon 0400 736 567. Gun Fröberg telefon 040-833 6630

Ålands Synskadade

Hösten är här! Sommaren har varit mycket varierande med inte så mycket sol. Vi får hoppas att hösten blir riktigt skön och fin istället. Jag hoppas ni haft tid att varva ner, för nu börjar aktiviteterna köra igång igen.

Kommande aktiviteter ärvåra månadsträffar, som alltid är andra måndagen i månaden. Har ni önskemål om ärende eller föreläsare hör av er till Gunnel, tel. 04573438950.

Simning på fredagar mellan 12 – 13 fr.o.m. vecka 36.

Resa till Kökar 9.9. Anmälningar till resan görs till Anka-ret tel. 19670.

Har du frågor angående hjälpmedel för synskadade? Ring ögonpolikliniken tel. 535339 och tala med Carita Karlsson.

Välkommen som medlem i Ålands Synskadade r.f. antingen som ordinarie eller som stödjande medlem.

Som ordinarie medlem krävs läkarintyg. Kontakta då ögonpolikliniken på tel. 535339 och tala med Carita Karlsson.

KONTAKT

Funderar du på något kring FSS?

**Tveka inte att ta kontakt för att diskutera dina tankar med oss.
Vi finns här för din skull!**

Ordförande Sune Huldin
Telefonnummer: 040 566 8792
E-post: huldin.sune@gmail.com

Organisationsledare Matthias Jakobsson
Telefonnummer: 044 080 8004
E-post: matthias.jakobsson@fss.fi

Vi lyssnar på alla tankar och idéer om vårt förbund!